

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ЯК ПОКАЗНИКА ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

THEORETICAL REVIEW OF PROFITABILITY AS AN INDICATOR OF EFFICIENCY OF THE ACTIVITY OF THE ENTERPRISE

У статті здійснено морфологічний аналіз поняття рентабельності підприємства, а також виведено своє власне визначення, розглянуто управління рентабельністю підприємства як складову частину тактики управління фінансовою рівновагою підприємства, установи, організації, виділено етапи, які включає процес управління рентабельністю. Також відмічено та обґрунтовано шляхи підвищення рівня прибутковості функціонування суб'єктів господарської діяльності, визначено переваги показників рентабельності, резерви збільшення сум прибутку та рентабельності, джерела підвищення рентабельності. Розглянуто послідовність, у якій доцільно проводити заходи для підвищення рівня прибутку на підприємстві (організаційні, технічні, економічні). Розмежовано та взаємопов'язано поняття «рентабельність» та «отримання прибутку». Відмічено, що аналіз рентабельності підприємства дає змогу визначити ефективність вкладення коштів у підприємство, оптимальність та раціональність їх використання.

Ключові слова: прибуток, рентабельність, фінансовий результат діяльності підприємства, система управління прибутком, показники рентабельності, джерела підвищення рівня прибутковості, аналіз рентабельності.

В статті осуществлен морфологический анализ понятия рентабельности

предприятия, а также выведено свое собственное определение, рассмотрено управление рентабельностью предприятия как составная часть тактики управления финансовым равновесием предприятия, учреждения, организации, выделены этапы, которые включает процесс управления рентабельностью. Также отмечены и обоснованы пути повышения уровня доходности функционирования субъектов хозяйственной деятельности, определены преимущества показателей рентабельности, резервы увеличения сум прибыли и рентабельности, источники повышения рентабельности. Рассмотрена последовательность, в которой целесообразно проводить меры по повышению уровня прибыли на предприятии (организационные, технические, экономические). Разграничены и взаимосвязаны понятия «рентабельность» и «получение прибыли». Отмечено, что анализ рентабельности предприятия позволяет определить эффективность вложения в предприятие средств, оптимальность и рациональность их использования.

Ключевые слова: прибыль, рентабельность, финансовый результат деятельности предприятия, система управления прибылью, показатели рентабельности, источники повышения уровня доходности, анализ рентабельности.

УДК 338.58:65.014

Рудика В.І.

д.е.н., професор кафедри фінансів і кредиту

Харківський інститут фінансів

Київського національного торговельно-економічного університету

Мамедов Ібрагім Малік огли

студент

Харківський інститут фінансів

Київського національного торговельно-економічного університету

In the article the management of profitability of the enterprise is considered as an integral part of the tactics of management of financial equilibrium of the enterprise, institution, organization, the stages are selected, which includes the process of management of profitability. It also noted and substantiated ways to increase the level of profitability of economic entities, identified advantages of profitability indicators, reserves for increasing profits and profitability, and sources of increase in profitability. For efficient functioning it is necessary to systematically and comprehensively evaluate the financial condition of the enterprise using various methods, techniques and methods of analysis. After all, the ineffectiveness of the use of financial resources leads to a low solvency of the enterprise and, consequently, to reduce the profitability of the enterprise. The sequence in which it is expedient to carry out measures for raising the level of profit at the enterprise is considered: organizational (improvement of the production structure, improvement of the organizational structure of management, diversification of production, restructuring of production, etc.); technical (updating of technical and technological base, re-equipment of production, improvement of products); economic levers and incentives (improvement of the tariff system, forms and systems of wages, acceleration of circulating assets circulation, etc.). The process of profit accumulation is influenced by factors of internal and external nature, it is considered, what factors are internal, and which are external. The profit management system should be logically linked to the general management system of the enterprise, since the adoption of management decisions in all spheres of the enterprise will directly or indirectly affect the level of profit that provides new opportunities and sources of financing for the development of the enterprise, which will allow to increase not only incomes of the enterprise, but also incomes of its owners and employees. The concept of profitability with profits is delimited and interconnected. It was noted that the analysis of profitability of the enterprise allows determining the efficiency of investment in the enterprise, the optimality and rationality of their use.

Key words: profitability, profitability, financial performance of the enterprise, profit management system, profitability indicators, sources of increase of profitability, profitability analysis.

Постановка проблеми. Рентабельність – це узагальнений, якісний показник економічної ефективності діяльності суб'єкта господарювання, що дає змогу порівнювати величину прибутку і розміри засобів, за допомогою яких він отриманий. Так, рентабельність можна вважати мірою доходності, вигідності, прибутковості бізнесу. Показники рентабельності – це важливі елементи, які розкривають середовище формування прибутку, ці показники обов'язкові під час проведення порівняльного аналізу та оцінки фінансового стану підприємства. Проблема підвищення прибутку та

рентабельності є завжди актуальною для будь-якого суб'єкта господарювання, адже є головною метою його фінансової діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У дослідженні приділено увагу роботам таких сучасних науковців, як: М.В. Афанасьєв, А.Б. Гончаров [1], В.В. Васильєв [4], К.Г. Міщенко [8], С.В. Гавалешко [5], Т.В. Романова, Є.О. Даровський [10] тощо. Актуальним питанням залишається продовження наукових досліджень у напрямі аналізу можливостей підвищення рентабельності та прибутковості підприємств різних галузей економіки.

Постановка завдання. Кожному підприємству для забезпечення стійкого економічного зростання потрібен аналіз рентабельності підприємства та виявлення факторів, що впливають на її зміни, які мають важливе значення для виявлення способів і шляхів підвищення ефективності роботи суб'єктів господарювання різних галузей економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним з основних показників, який використовують для оцінювання ефективності функціонування системи ринкового механізму, є рентабельність. Ця економічна категорія виконує низку функцій. Рівень рентабельності є головним оцінювальним показником діяльності підприємства. Рентабельність виробництва, продаж активів, продукції дозволяють оцінити ефективність фінансової діяльності підприємства за певний проміжок часу. Рентабельність підприємства може знизитися через низьку платоспроможність підприємства, до якої призводить саме неефективність використання фінансових ресурсів підприємства. Досліджені роботи мають дещо відмінні визначення поняття рентабельності (табл. 1).

Велике значення показник рентабельності має для ухвалення рішень у галузі інвестування, планування, координування, оцінювання і контролю діяльності підприємства. Також необхідно підкреслити значущість аналізу рентабельності для оптимізації процесу управління основною діяльністю підприємства шляхом наукового обґрунтування резервів підвищення його прибутковості. Рентабельність підприємства основним чином залежить від його прибутку. Для отримання максимального прибутку підприємство повинне якнайбільше використовувати ресурси, що знаходяться в його розпорядженні.

Для того щоб підвищити показники рентабельності, варто оптимізувати всі витратні статті, а саме: зменшувати транспортні витрати, налагоджувати систему збуту, підвищувати продуктивність праці, зменшувати витрати на сировину та матеріали, впроваджувати енергозберігаючі технології. Необхідність підвищення продуктивності праці та ефективності управління, конкурентоспроможності підприємства вимагає проведення його

Таблиця 1

Визначення поняття рентабельності сучасними науковцями

Джерело	Визначення рентабельності	Головні риси
[7]	відносний показник, який можна використовувати для порівняння діяльності різних суб'єктів господарювання.	відносний показник; порівняння діяльності.
[12]	є найбільш узагальненим, якісним показником економічної ефективності діяльності суб'єкта господарювання, дозволяє порівнювати величину прибутку з розмірами тих засобів, за допомогою яких він отриманий; міра доходності, вигідності, прибутковості бізнесу.	узагальнений, якісний показник; економічна ефективність; міра доходності, вигідності, прибутковості.
[2]	прибутковість, або дохідність, виробництва і реалізації всієї продукції (робіт, послуг) чи окремих її видів; дохідність підприємств, організацій, установ загалом як суб'єктів господарської діяльності; прибутковість різних галузей економіки.	прибутковість виробництва і реалізації всієї продукції (робіт, послуг) чи окремих її видів.
[3]	відносний економічний показник, що характеризує ефективність виробництва та розраховується як відношення прибутку до витрат, тобто є нормою прибутку.	економічний показник; розраховується як відношення прибутку до витрат, тобто є нормою прибутку.
[9]	якісний вартісний показник, що характеризує рівень віддачі витрат або міру використання наявних ресурсів у процесі виробництва і реалізації товарів, робіт і послуг.	характеризує рівень віддачі витрат або міру використання наявних ресурсів.
[12]	відносний показник ефективності роботи підприємства, у загальній формі обчислюється як відношення прибутку до витрат (ресурсів). Цей показник здатний визначити як ефективність всього підприємства загалом, так і ефективність його окремих напрямів виробництва.	показник ефективності роботи підприємства загалом та його окремих напрямків виробництва.
[8]	відносний показник інтенсивності виробництва, який характеризує рівень окупності (прибутковості) відповідних складників процесу виробництва або сукупних витрат підприємства. З іншого боку, рентабельність – якісний вартісний показник, який показує рівень віддачі витрат або ступінь використання наявних ресурсів у процесі виробництва і реалізації товарів (робіт і послуг).	інтенсивність виробництва; рівень віддачі витрат або ступінь використання наявних ресурсів.
Своє визначення на основі попередніх	Рентабельність – це відносний економічний показник, який характеризує ефективність роботи підприємства загалом та його окремих напрямів виробництва, інтенсивність виробництва; рівень віддачі витрат або ступінь використання наявних ресурсів, розраховується як відношення прибутку до витрат, тобто є нормою прибутку; використовується для порівняння діяльності різних суб'єктів господарювання.	

реструктуризації. Реструктуризація в широкому розумінні може бути спрямована на зміну майна, структури виробничої програми та залученого капіталу, активів, доходів та витрат, структури персоналу та ін. Питання управління рентабельністю є актуальною проблемою теорії та практики підприємницької діяльності [7, с. 48].

Управління рентабельністю підприємства є елементом тактики управління фінансовим балансом підприємства, установи, організації. Її можна вважати певним комплексом засобів оцінки діяльності підприємства, які є пов'язаними між собою обопільно.

Система управління прибутком повинна бути логічно пов'язана із системою управління підприємством взагалі, адже на рівень прибутку прямим або опосередкованим чином впливає прийняття управлінських рішень у всіх сферах діяльності, а прибуток – це підґрунтя для нових можливостей і джерел фінансування задля розвитку підприємства, а це означає підвищення і доходів підприємства, і доходів його власників і працівників [6, с. 51–55; 2].

Процес управління рентабельністю включає такі етапи:

1) збирається та обробляється інформація про підприємство та його фінансова звітність (Форма 1 «Баланс», Форма 2 «Звіт про фінансові результати», Форма 3 «Звіт про власний капітал»);

2) ставляться цілі та завдання (це залежить від стратегії, яку обрало це підприємство);

3) знаходиться певний компроміс системи «ризик – прибутковість»;

4) аналізуються чинники, які здійснюють вплив на рентабельність та прибутковість підприємства в кількісному вимірі;

5) визначаються методики щодо покращення показників рентабельності, застосовуючи важелі впливу на чинники, що стосуються рентабельності;

6) проводяться узагальнюючі розрахунки, які оптимізують та дають змогу привести в життя проєкт прийняття заходів на підприємстві [9].

Для ефективного функціонування слід систематично й усебічно оцінювати фінансовий стан підприємства з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Адже саме неефективність використання фінансових ресурсів призводить до низької платоспроможності підприємства і, як наслідок, до зниження рентабельності підприємства. Порівняно з іншими показниками, показникам рентабельності належать такі переваги:

1) ці показники дають широкі можливості для порівняння, зіставлення різних абсолютних показників, що характеризують обсяги виробничо-господарської діяльності підприємства з різними видами прибутку, що дає змогу здійснювати об'єктивне оцінювання;

2) ці показники дають змогу зіставляти у динаміці діяльність різних структурних підрозділів підприємства [7, с. 48].

Загалом для підвищення рівня прибутковості функціонування суб'єктів господарської діяльності доцільно (табл. 2):

Щоб знайти резерви збільшення сум прибутку та рентабельності, потрібно враховувати напрями господарювання підприємства. Належна увага має відводитися вивченню детальних значень масштабів дії, форм контролю та використання найбільш істотних внутрішніх і зовнішніх чинників ефективності на різних рівнях управління діяльністю підприємства. Під впливом факторів внутрішнього та зовнішнього характеру відбувається процес накопичення прибутку.

Внутрішні чинники, які впливають на прибуток підприємства, – це чинники, що залежать від діяльності підприємства: ефективність цінової та асортиментної політики, обсяг діяльності підприємства, рівень доходів, стан та ефективність використання ресурсів підприємства, рівень витрат.

Зовнішні чинники, які впливають на прибуток підприємства, – це чинники, що не залежать від діяльності підприємства: зміна нормативних документів із кредитування, державне регулювання цін у сучасних умовах на товари, які входять до споживчого кошика, збільшення облікової ставки за користування кредитними, подорожчання послуг інших галузей народного господарства, відсутність індексації доходів населення залежно від темпів інфляції, система оподаткування, політика держави з формування доходів [8, с. 105–107].

Питання управління рентабельністю є актуальною проблемою теорії та практики підприємницької діяльності. Рентабельність – це відносний показник, який можна використовувати під час порівняння діяльності різних суб'єктів господарювання. Рентабельність характеризує ступінь доходності, вигідності і прибутковості. Отже, необхідно активно шукати всі можливі шляхи вдосконалення виробництва та збуту, підвищення конкурентоспроможності продукції, це і буде сприяти зростанню рентабельності підприємств.

Зростання прибутку та рентабельність відіграє велику роль як для подальшого розвитку підприємства, галузі, так і для всього господарства України, адже це джерело коштів, аби сформувати доходну частину державного (місцевого) бюджету. Є певні шляхи і методи підвищення рентабельності і прибутку, щоб зробити виробництво більш ефективним (рис. 1).

Аби збільшити рівень прибутку на підприємстві, потрібно проводити заходи в такій послідовності:

1) спочатку провести організаційні заходи, які стосуються вдосконалення виробничої структури, організаційної структури управління, а також диверсифікацію та реструктуризацію виробництва тощо;

2) надалі приступити до технічних заходів, які включають у себе оновлення техніко-технологічної бази, переозброєння виробництва, вдосконалення виробів тощо;

3) наостанок зайнятися використанням економічних важелів і стимулів, а саме вдосконаленням тарифної системи, форми і системи оплати праці, а також прискоренням обігу оборотних коштів тощо.

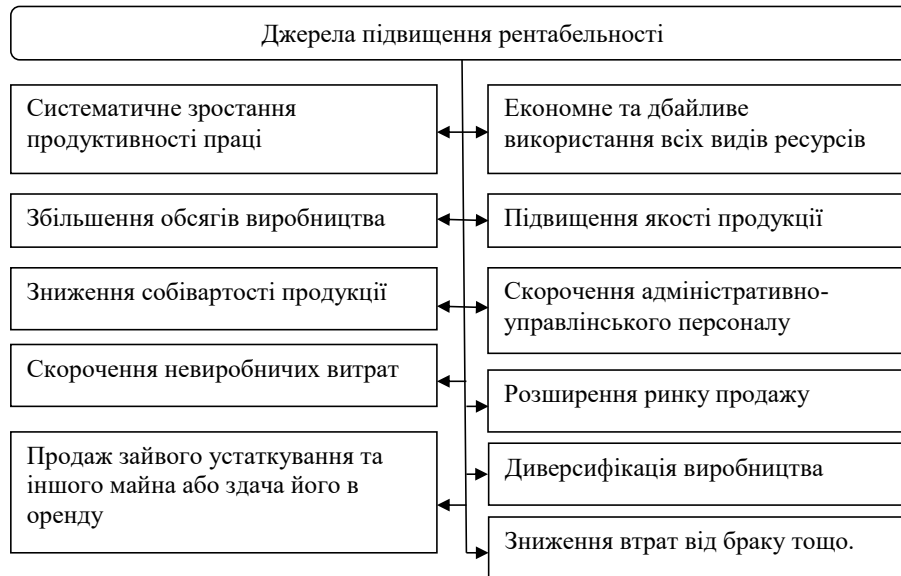

Рис. 1. Джерела підвищення рентабельності

Джерело: [12; 5]

Таблиця 2

Шляхи підвищення рівня прибутковості функціонування суб'єктів господарської діяльності

№ п/п	Заходи підвищення рівня прибутковості функціонування суб'єктів господарської діяльності	Методи підвищення рентабельності підприємства
1	– постійно підвищувати обсяги виробництва та реалізації товарів, робіт, послуг із паралельним скороченням виробничих витрат;	– зосередження виробництва на високорентабельній продукції, удосконалення продукції з середнім рівнем рентабельності та зняття з виробництва низькорентабельної продукції;
2	– запроваджувати різноманітні заходи задля підвищення продуктивності праці робітників;	– ведення ефективної політики управління діяльністю підприємства;
3	– постійно використовувати весь потенціал, що є на підприємстві (тобто вихід на нові ринки, постійне залучення нових фінансових ресурсів);	– коригування маркетингової політики, розроблення ефективної реклами;
4	– періодично здійснювати маркетингові дослідження задля підтримки необхідного рівня цін на ринках збуту;	– уникнення зайвих витрат: штрафів, неустойок, пені та стягнень;
5	– будувати договірні відносини з постачальниками, посередниками, покупцями на принципах чесності, відкритості та довіри;	– підвищення грошової вартості продукції шляхом впровадження нових технологій та покращення якості;
6	– ефективно використовувати отримані прибутки;	– впровадження сучасних технологій у виробництво, які посприяють мінімізації витрат, економії часу, підвищенню якості продукції і тим самим приведуть до збільшення прибутку на підприємстві.
7	– виробляти лише продукцію яка буде користуватися попитом, використовувати матричне групування товарів для більш якісного аналізу, а також покращувати продукцію з середнім рівнем рентабельності, а низькорентабельну продукцію зняти з виробництва;	
8	– використовувати диверсифіковане виробництво, яке буде швидко пристосовуватися до змін внутрішніх та зовнішніх факторів;	
9	– постійно вести наукові дослідження з аналізу ринку, поведінки споживачів і конкурентів;	
10	– розвивати маркетингові відділи та формувати вдалу збутову політику.	

Джерело: [3, с. 188–193; 4, с. 11–14; 9]

За умови зміни порядку етапів змін, ефективності діяльності підприємства може не бути або вона буде малопомітною [6, с. 51–55; 10].

Підприємство має щонайменш покривати свої витрати прибутком, це є тим, що найбільше хвилює власників підприємства під час його створення. Зрозуміло, що збільшення прибутку сприяє більш ефективному розвитку і можливостям для розширення виробничої діяльності підприємства. Поняття рентабельності та отримання прибутку прямо пов'язані між собою. Треба відмітити, що рентабельність – не абсолютна сума прибутку, який отримало підприємство, а відносний показник, який вважається рівнем прибутковості, який можна виміряти в коефіцієнтах або відсотках. Показники рентабельності – це відносні характеристики фінансових результатів і ефективності діяльності підприємства. Показники рентабельності, якщо порівнювати з абсолютними показниками прибутку, мають такі переваги, як більш широкі можливості порівняння (співвідношення абсолютних показників прибутку підприємств із різними обсягами діяльності, кількістю персоналу тощо не дає можливості проводити об'єктивну оцінку), а також інфляційні процеси менше впливають на показники рентабельності [8, с. 105–107].

Висновки з проведеного дослідження. Незважаючи на важливість прибутку (чистого прибутку) як оцінного показника діяльності підприємства, найбільш об'єктивно дохідність будь-якого суб'єкта господарювання визначається показниками рентабельності. Підприємці завжди прагнуть, щоб розрахункова рентабельність будь-якого підприємства була не нижчою за середню норму прибутковості на капітал, яка є в цій галузі. Аналіз рентабельності підприємства дає змогу визначити ефективність вкладення коштів у підприємство, оптимальність та раціональність їх використання. Таким чином, виявивши недоліки під час аналізу рентабельності, ми повинні активно розробляти можливі шляхи вдосконалення виробництва, підвищення конкурентоспроможності продукції, що в майбутньому буде сприяти зростанню прибутку та рентабельності підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Афанасьєв М.В., Гончаров А.Б. Економіка підприємства: навчально-методичний посібник для самост. вивчення дисципліни / За редакцією проф. М.В. Афанасьєва. Х.: ВД-ІНЖЕК, 2003. 410 с.
2. Бондаренко Н.С., Тюленева Ю.В. Удосконалення управління прибутком на підприємстві. *Збірник наукових праць молодих вчених факультету менеджменту та маркетингу КПІ ім. І. Сікорського «Актуальні проблеми економіки та управління»*. 2017. № 11. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/102586> (дата звернення 30.05.2019)
3. Бочкарьова Т.О., Кулинич Р.О., Пігуль Н.Г. Показники рентабельності підприємств різних галу-

зей України та шляхи підвищення їх рівня. *Економіка і суспільство*. 2017. № 10. С. 188–193. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/35.pdf (дата звернення 29.05.2019)

4. Васильєв В.В. Шляхи підвищення результативності українських підприємств. *Фондовий ринок*. 2009. № 12. С. 11–14.

5. Гавалешко С.В. Рентабельність підприємства та шляхи його підвищення. *Економікс*. 2012. № 10. URL: www.rusnauka.com/10_DN_2012/Economics/10_106158.doc.htm (дата звернення 27.05.2019)

6. Гуменюк В.С. Теоретичні основи управління прибутком підприємств. *Інфраструктура ринку*. 2018. № 20. С. 51–55. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/20_2018_ukr/11.pdf (дата звернення 29.05.2019)

7. Кучабська О., Галушак О.Я. Значимість управління рентабельністю на підприємстві. *Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання: матеріали VI Всеукраїнської студентської науково-технічної конференції*. 2013. С. 48. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/9460/2/Conf_2013v2_Kuchabska_O-Znachymist_upravlinnia_rentabelnistiu_48.pdf (дата звернення 29.05.2019)

8. Міщенко К.Г. Прибутковість підприємства та шляхи її підвищення. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Економічні науки*. 2017. № 2(24). Т. 2. С. 105–107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_2%282%29_24 (дата звернення 27.05.2019)

9. Петрик В.І. Управління рентабельністю підприємства та напрями його удосконалення. *Вінницький національний технічний університет*. 2017. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2017/paper/viewPDFInterstitial/2480/1839> (дата звернення 30.05.2019)

10. Романова Т.В., Даровський Є.О. Чинники, що впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2015. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3976> (дата звернення 30.05.2019)

11. Швачич Г.Г., Холод О.Г., Чумак Т.В. Аналіз шляхів підвищення ефективності виробництва. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2017. № 1 (22). URL: <http://eurodev.duan.edu.ua/images/stories/Files/2017-1/12.pdf> (дата звернення 11.06.2019)

12. Шляга О.В. Шипуля Л.І. Прибуток та рентабельність як показники ефективності виробництва. *Запорізька державна інженерна академія*. 2014. С. 75–81. URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_8_075.pdf (дата звернення 30.05.2019)

REFERENCES:

1. Afanasiev M.V., Honcharov A.B. (2003) *Ekonimika pidpriemstva: navchalno-metodychnyi posibnyk dlia samost. vyvchennia dystsypliny* [Enterprise economics: tutorial manual for self. studying discipline] / Za redaktsieiu prof. M.V. Afanasieva. Kh.: VD-INZhEK.
2. Bondarenko N.S., Tiuleneva Y.V. (2017) *Udoskonalennia upravlinnia prybutkom na pidpriemstvi* [Improved profit management at the enterprise]. *Zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh fakultetu menedzhmentu ta marketynhu KPI im. I. Sikorskoho «Aktualni problemy ekonomiky ta upravlinnia»*, vol. 11.

Available at: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/102586> (accessed 30 May 2019)

3. Bochkarova T.O., Kulynych R.O., Pihul N.H. (2017) Pokaznyky rentabelnosti pidpriemstv riznykh haluzei Ukrainy ta shliakhy pidvyshchennia yikh rivnia [Indicators of profitability of enterprises of various branches of Ukraine and ways to increase their level]. *Ekonomika i suspilstvo*, vol. 10, pp. 188–193. Available at: http://economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/35.pdf (accessed 29 May 2019).

4. Vasyliev V.V. (2009) Shliakhy pidvyshchennia rezultatyvnosti ukraïnskykh pidpriemstv [Ways to increase the effectiveness of Ukrainian enterprises]. *Fondovyi rynok*, vol. 12, pp. 11–14.

5. Havaleshko S.V. (2012) Rentabelnist pidpriemstva ta shliakhy yoho pidvyshchennia [Profitability of the enterprise and ways of its increase]. *Ekonomiks*, vol. 10. Available at: www.rusnauka.com/10_DN_2012/Economics/10_106158.doc.htm (accessed 27 May 2019)

6. Humeniuk V.S. (2018) Teoretychni osnovy upravlinnia prybutkom pidpriemstv [Theoretical bases of profit management of enterprises]. *Infrastruktura rynku*, vol. 20, pp. 51–55. Available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/20_2018_ukr/11.pdf (accessed 29 May 2019)

7. Kuchabska O., Halushchak O.Y. (2013) Znachymist upravlinnia rentabelnistiu na pidpriemstvi [Significance of profitability management at the enterprise]. *Pryrodnychi ta humanitarni nauky. Aktualni pytannia: materialy VI Vseukraïnskoi studentskoi naukovo-tekhnichnoi konferentsii*, p. 48. Available at: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/9460/2/Conf_2013v2_Kuchabska_O-Znachymist_upravlinnia_rentabelnistiu_48.pdf (accessed 29 May 2019)

8. Mishchenko K.H. (2017) Prybutkovist pidpriemstva ta shliakhy yii pidvyshchennia [Profitability of the enterprise and ways of its increase]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. *Ekonomichni nauky*, vol. 2(24), t. 2, pp. 105–107. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_2%282%29__24 (accessed 27 May 2019)

9. Petryk V.I. (2017) Upravlinnia rentabelnistiu pidpriemstva ta napriamy yoho udoskonalennia [Management of profitability of the enterprise and directions of its improvement]. *Vinnytskyi natsionalnyi tekhnichnyi universytet*. Available at: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2017/paper/viewPDFInterstitial/2480/1839> (accessed 30 May 2019)

10. Romanova T.V., Darovskiy Y.O. (2015) Chynnyky, shcho vplyvaiut na zbilshennia prybutku pidpriemstv Ukrainy v suchasnykh umovakh [Factors influencing the increase of profits of Ukrainian enterprises in modern conditions]. *Efektivna ekonomika*, vol. 4. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3976> (accessed 30 May 2019)

11. Shvachych H.H., Kholod O.H., Chumak T.V. (2017) Analiz shliakhiv pidvyshchennia efektyvnosti vyrobnytstva [Analysis of ways to improve production efficiency]. *Yevropeiskyi vektor ekonomichnoho rozvytku*, № 1 (22). Available at: <http://eurodev.duan.edu.ua/images/stories/Files/2017-1/12.pdf> (accessed 11 June 2019)

12. Shliaha O.V. Shypulia L.I. (2014) Prybutok ta rentabelnist yak pokaznyky efektyvnosti vyrobnytstva [Profit and profitability as indicators of production efficiency]. *Zaporizka derzhavna inzhenerna akademiia*, pp. 75–81. Available at: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_8_075.pdf (accessed 30 May 2019)

Rudyka Viktor

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Professor of the Department of Finance and Credit
Kharkiv Institute of Finance
Kyiv National University of Trade and Economics

Mamedov Ibrahim Malik ohly

Student

Kharkiv Institute of Finance
Kiev National University of Trade and Economics

THEORETICAL REVIEW OF PROFITABILITY AS AN INDICATOR OF EFFICIENCY OF THE ACTIVITY OF THE ENTERPRISE

Formulating the goals of the article. Each enterprise needs sustained economic growth to analyze its profitability and identify the factors that influence its changes, which are important for identifying ways and means to improve the efficiency of business entities in different sectors of the economy.

Methodology. Profitability is the most generalized, qualitative indicator of the economic efficiency of an entity's activity, which allows comparing the amount of profit with the size of the means by which it was obtained. Therefore, profitability can be interpreted as a measure of profitability, profitability, profitability of business. It should be noted that the indicators of profitability are important elements that reveal the factor environment of profit generation, so they are mandatory in conducting a comparative analysis and assessment of the financial condition of the enterprise. The problem of increasing profit and profitability is always relevant to any business entity, since it is the main purpose of its financial activities.

Results. The article deals with the morphological analysis of the concept of profitability of the enterprise, as well as its own definition, the management of profitability of the enterprise is considered as an integral part of the tactics of management of financial equilibrium of the enterprise, institution, organization, the stages are selected, which includes the process of management of profitability. It also noted and substantiated ways to increase the level of profitability of economic entities, identified advantages of profitability indicators, reserves for increasing profits and profitability, and sources of increase in profitability. The sequence in which it is expedient to carry out measures for raising the level of profit at the enterprise (organizational, technical, economic) is considered. The concept of profitability with profits is delimited and interconnected. It was noted that the analysis of profitability of the enterprise allows to determine the efficiency of investment in the enterprise, the optimality and rationality of their use.

Practical implications. Despite the importance of profit (net profit) as an estimated indicator of the enterprise, the most objective profitability of any entity is determined by indicators of profitability. Entrepreneurs are always striving to ensure that the estimated profitability of any enterprise is not lower than the average rate of return on capital that exists in this industry. The analysis of profitability of an enterprise enables to determine the efficiency of investment in the enterprise, the optimality and rationality of their use.

Value (originality). Thus, having detected deficiencies in the analysis of profitability, we must actively develop possible ways to improve production, increase the competitiveness of products, which in the future will contribute to increased profits and profitability of the enterprise. It is necessary to actively look for all possible ways to improve production and sales, to increase the competitiveness of products, and this will help to increase the profitability of enterprises. The originality of the text is satisfactory.